

Sporočilo za javnost

Luxembourg, 13. marca 2023

Nasprotja interesov v porabi EU za kohezijo in kmetijstvo: vrzeli v ukrepih za odkrivanje, reševanje in prijavljanje

- *Ni pregleda nad tem, na koliko sredstev EU vpliva ta problem*
- *Niso še vzpostavljeni zadostni ukrepi za izboljšanje transparentnosti in zaščito žvižgačev*

Okvir za preprečevanje in obvladovanje nasprotij interesov pri porabi EU sredstev je sicer vzpostavljen, vendar obstajajo vrzeli pri spodbujanju transparentnosti in odkrivanju tveganih situacij. To so zaključki novega poročila Evropskega računskega sodišča (Sodišče), ki je posebej preučilo, kako se to vprašanje obravnava v kmetijski in kohezijski politiki, ki sta največji področji porabe v EU.

„Glede na spremembe zakonodaje in nedavne primere smo želeli preveriti, ali so Evropska komisija in države članice ustrezno obravnavale nasprotja interesov v skupni kmetijski politiki in kohezijski politiki,“ je povedal član Sodišča Pietro Russo, ki je vodil revizijo. „Ugotovili smo, da so prizadevanja za rešitev tega problema sicer bila, vendar še vedno obstajajo vrzeli. Izboljšati bi bilo treba prijavljanje primerov in tako zagotoviti jasen pregled nad zneski, na katere vplivajo nasprotja interesov.“

Skladno s pravili EU se morajo vsi, ki sodelujejo pri upravljanju sredstev EU (na ravni EU in držav članic), izogibati vsakršnemu nasprotju interesov, ki izhaja iz politične ali nacionalne pripadnosti, gospodarskega interesa ali kakršnega koli drugega neposrednega ali posrednega osebnega interesa; če se ugotovi obstoj zaznanega ali dejanskega nasprotja interesov, mora ustrezni organ zagotoviti, da zadevni uradnik preneha z vsemi dejavnostmi, povezanimi z zadevo.

Na nacionalni ravni so lastne izjave najpogosteje uporabljena metoda za preprečevanje in obvladovanje takih situacij. Vendar so te izjave lahko nezanesljive, navzkrižno preverjati informacije pa je včasih težko – zaradi nezadostnih upravnih zmogljivosti, pravil o varstvu podatkov in splošnih težav, povezanih z doseganjem popolne transparentnosti. Revizorji so ugotovili, da v državah, ki so jih preučili (Nemčija, Madžarska, Malta in Romunija), lastne izjave niso bile obvezne za člane vlade, ki so sodelovali pri odločanju o programih EU in dodeljevanju zadevnih sredstev, čeprav predpisi od leta 2018 to izrecno zahtevajo. Izjave se pogosto uporabljajo tudi na ravni EU. Poleg tega se izvajajo nekatera preverjanja, zlasti za občutljive funkcije. Vendar pa t. i. „vrtljiva vrata“ (pri čemer oseba v vlogi javnega uslužbenca preide na

Namen tega sporočila za javnost je predstaviti glavna sporočila posebnega poročila, ki ga je sprejelo Evropsko računsko sodišče. Celotno poročilo je na voljo na eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

sorodno vlogo v zasebnem sektorju na istem področju) sama po sebi ustvarjajo tveganje nasprotja interesov. Revizorji zato menijo, da bi bilo treba take primere dejavneje upravljati.

Po navedbah revizorjev nacionalni organi veliko pozornosti namenjajo odkrivanju nasprotij interesov pri javnih naročilih, ne pa vedno dovolj tudi nekaterim opozorilnim znakom, kot so številni postopki, pri katerih ni prave konkurence (tj. naročila, sklenjena brez konkurenčnega razpisnega postopka, ali vložniki, povezani z drugimi deležniki, vključenimi v projekte, ki jih financira EU). Revizorji tudi ugotavljajo, da ukrepi za žvižgače še niso vzpostavljeni in da več držav članic zamuja pri prenosu pravil za zaščito oseb, ki prijavijo kršitve prava EU, v nacionalno zakonodajo.

Javno dostopni viri (povezave do nacionalnih in regionalnih spletišč, na katerih so navedeni upravičenci do sredstev EU za kmetijstvo in kohezijo, spletna platforma Komisije „Kohesio“) trenutno ne vsebujejo informacij o končnih upravičencih, ki so za pravnimi osebami, zato je javni nadzor omejen. V upravljavskih in kontrolnih sistemih držav EU v novem programskem obdobju za kohezijo (2021–2027) bo razkritje teh informacij obvezno. Od leta 2023 bodo morali upravičenci do sredstev za kmetijstvo zagotoviti informacije o skupinah podjetij, v katerih sodelujejo.

Revizorji tudi ugotavljajo, da ni javno dostopnih informacij o obsegu nasprotja interesov pri deljenem upravljanju porabe EU niti kazalnikov, ki bi merili pogostost ali obseg tega problema. Poleg tega se ne prijavijo vse nepravilnosti, na primer če je zadevni znesek nižji od 10 000 EUR ali če se nepravilnost odkrije in odpravi na nacionalni ravni, preden se Komisiji pošlje zahtevek za sredstva.

Informacije o poročilu

Približno polovico porabe EU deljeno upravljajo Komisija in države članic. To vključuje dva kmetijska sklada, in sicer Evropski kmetijski jamstveni sklad (EKJS) in Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP), ter tri glavne kohezijske sklade, tj. Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), Evropski socialni sklad (ESS) in Kohezijski sklad. V okviru deljenega upravljanja je Komisija na splošno odgovorna za izvrševanje proračuna, medtem ko morajo države članice sprejeti uspešne in sorazmerne ukrepe za preprečevanje, odkrivanje in odpravljanje nepravilnosti, nacionalni organi pa so v prvi vrsti odgovorni za njihovo prepoznavanje in obravnavanje na ravni upravičencev.

Posebno poročilo 06/2023 z naslovom *Nasprotja interesov v porabi EU za kohezijo in kmetijstvo – Okvir je vzpostavljen, toda pri ukrepih za transparentnost in odkrivanje obstajajo vrzeli* je na voljo na [spletišču Sodišča](#).

Kontakti za medije

Tiskovni urad Sodišča: press@eca.europa.eu

- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – T: (+352) 691 553 547
- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu – T: (+352) 621 552 224
- Vincent Bourgeais: vincent.bourgeais@eca.europa.eu – T: (+352) 691 551 502